

ביצד הרגל פרק שני בבא קמא

כו.

עין משפט נר מצוה

(א) לקמן מ. מסות ב:;
(ב) יבמות ד. א. לקמן פו.;
(ג) [לקמן לה.]. ה. סנהדרין
ע: [ע"ש]. ו. לקמן כג.
(ד) לקמן לא. ח. לקמן
קטו. ט. [ויקרא ד.].
(ה) [רש"ל]. י. גי' רש"ל כדא
כו' ופירוש על המוכר קאי
וה"ס שהלוקח יוכל לומר
שקול כך מוחי היכא שהוא
מוזק ועיין משנת רלכ"ח.

תורה אור השלם

1. אם כפר ישת ע"ה
ונתן פדיון נפשו ככל
אשר ישת ע"ה.
2. כי יצו אנשים יחדיו
איש ואחד וקרבה אשת
האחד להציל את אישה
מיד מכהו ושלחה ידה
והחזיקה במבשרו:
דברים כה יא

מוסף רש"י

פטורין. שאין ידוע על ידי
מי נטלו (וע"ה י). ונתקע
באשה חייב בד'
דברים. נמק וזכר ופשו
ועתה דמלמך בהחול
[לקמן פה:] פלג מתת
פלג לרבות שהגג כמחז
ואזכר כלתו (יבמות ד.).
וביבמתו לא קנה. ללא
אטין לזאה (שם). כבש
עליו כו' או לתוך
המים. כש, פמ"ד
נלמ"ו. אוח לאשו של
מכור ומתקפו במים כז'
שלא יוכל להיטם ראשו
ונענע ומת (סנהדרין עו.).
הדרן עלך ביצד הרגל
זה בא בחביתו וזה בא
בקורתו. ופעם זו מה
(קטן לא). אין לו אלא
שכרו. שכל כלי ושכר
פעולה (קטן ע"ט).

רבינו הגאון

לר' יהודה בן בתירה
המקבלו בסוף חייב
שקירב מיתמו, והזורקין
פטור. בא שור וקובילו
בקניניו והגרו חלוקת ר'
ישמעל בנו שלר' יוחנן
בן ברוקה [ורבנן] היא.
דתיאו נתן פדיון נפשו,
דמי נזיק. ר' ישמעל אומ'
דמי מוזיק. לרבנן דאמרי
דמי נזיק. חייב בעל השור
בכופר שהור שורו הרג.
לר' ישמעל דאמ' דמי
מוזיק. פי' המוזיק הוא היה
חייב מיתה מפני שלא
שמר שורו כחלו הוא
הרג, והחמיר רוב עליה
לשלם כופר לפי שלא
עשה מעשה בידים. והבא
אפי' הוא בעצמו בכי האי
גוונא לא היה מתחייב
הוא רבנן דפליגי עליה
ד' יהודה בן בתירה פטרי
ליה, וכל שכן על שורו.
אמ' רבה היה ישן באש
הגג ונפל ונתקע באשה
או כיצא בה והזיק חייב
בה' דברים דקימ' לן אין
קישור אלא מדרת. והנה
כאלו יש ידיעה וכוונה

פטורין. דעתינן שיכה כל נפש אדם^י כל הנפש ואין כאן מכה כל
הנפש ופטורים ממימה. לר' יהודה בן בתירה חייב זה שקיצלו בסיף
מפני שקירב את מיתמו: **זא שור**. מועד: **וקצלו בקנינו**. ומת:
פלוגתא דר' ישמעאל ורצנן. לענין כופר לר' ישמעאל דלמך כופר

במוזק שיימין משלם כופר אבל
לרבנן דשיימין במוזק הא' לא היה
ליה דמים ופטור: **ונתקע באשה**
חייב בד' דברים. ובגון שנפל צרות
מגזיה דהוה ליה קרוב למיוד: **וביבמתו**
לא קנה. אע"פ ששינוי (יבמות ד'
ג.) הנה על יבמתו צין בשוגג צין
במוזק קנה הני מילי היכא דמתכוין
לזיאת אשה אחרת אבל זה לא נתכוין
לשום זיאה הלכך לא קנה ואם חזר
ועשה אחד מן האמין זה מאמר
פסקה עליו: **ואם נתהפך**. [לחמת'
שהתחיל לנפול דמתכוין לנפול על
האדם להנאתו: **חייב אף על הצטמ**.
אע"פ שלא נתכוין לשם צמת: על
לבו ומת פטור. שהיה לו לסקקה:
חייב. דהא ללא סלקה סכר
אחצעיניה ליה צדינא ויפרע לי:
כשז עליו. מתקפו שם עד שמת:
חייב. דה"ק ליה אם תלצה קרע
ושלם אבל פירש לו ע"מ פטור: **עבדו**
כגופו דמי. ואם הניח אדם גחלת על
לז עבדו פטור שהיה לו לעבד
לסקקה: **שורו כממונו**. שאין צו דעת
לסקקה וחייב:

הדרן עלך ביצד הרגל

הבנייה את הכד ושברה פטור.
בגמרא [ע"ז] מפרש טעמא:
ואם הווק צה. הנתקל: **זעל הצניס**
חייב. מפרש בגמ' [שם]: **גמ' נשברה**
כדו של זה בקורתו של זה פטור.
שלשיניה רשות להלך: **פחה הצניס**.
דקתני זה צא הצניס: **וסיים צד**.
דקתני נשברה כדו של זה כו':

והפיל את הדגש לטובה. מפני שהדגש
דמיו יקרים: **שכרו**. כשאר פועל
ואין זעל הדגש משלם דמי היין:
פחה צד. דקתני וזה צא צדו של
דגש וסיים הצניס דקתני נסקקה
חזית של דגש: **למקח וממכר**.
צניד המוכר לתת לו אחיז שירצה
ואפילו נתנו עמו חזית דמשמע
דגולה תתן לו כדו שהיה קטנה:
אין

שכרו פתח בכד וסיים בחבית אמר רב פפא היינו כד היינו חבית למאי נפקא
מינה למקח וממכר היכי דמי אילימא בארתא דכדא לא קרו חבית וחבית לא
קרו כדא הא לא קרו לה לא צריכא דרובא קרו לה לכדא כדא ולחביתא חביתא
ואיכא נמי דקרו לחביתא כדא ולכדא חביתא מהו דתימא זיל בתר רובא

מודיעים פריך וי"ל ללא שייכא הכא הודעת דמים דקרוצים דמי הכד לדמי הצניס א"ג שמכר
ולא שייך לומר צוה הודעת דמים כלל ומיירי דאית ליה זוזי ללא שייך לומר שקול י כדך צווחן ולספרים דגרסי בהפרה ובהמוכר
פירות אי דליתנהו להנך זוזי כריך לאוקומי שיש ללוקח מעות המכר והקנה לו אגב קרקע או אחר כך הולכו הכדים והצניות אי
נמי הכי פירושן מהו דתימא זיל בתר רובא אע"פ שהדמים מסייעים למוזק קמ"ל וה"ה דהוי מני למימר איפכא מהו דתימא זיל
בתר חזקה קמ"ל דאין הולכין בתר חזקה אלא אחר הרוז אם הדמים מסייעין לרוז אלא משום דמתניתין מוכחא דצב להשמיענו
ללא אזלינן בתר רובא דכד וחזית מדא נינהו ולפי זה אחי שפיר טפי אליצא דרז מאליצא דשמואל מדשמעינן ללא אזלינן בתר
רובא אלא היכא שהדמים מסייעים למוזק ולא שמעינן זה במקום דאין הדמים מסייעים:

הכד המניח את הכד ברשו' הרבי' ובא אחר ונתקל בה ושברה, פטור. ואם הווק בה בעל החבית חייב. פתח בכד וסיים בחבית.
אמ' רב פפא כד וחבית אחד הוא. למאי נפקא מינה, כלומי' מה צורך לדקדק בזה, ואמ' למקח וממכר. קיימ' לן כי הכד הוא
פחות מן החבית שהכד שואבין בו מים א' מן המעין דכתי' וכדה על שכמה, והחבית גדולה (לחביתו) [ממנה]. ואם אמ' אדם
לחבירו חבית אני מוכר לך רוב אותו המקום קורין לגדולה חבית ולפחותה ממנה כד, ומיעוטא קרו נמי לחביתא כדה ולכדה
חביתא. והמוכר אומ' כדה מכרתי לך והלוקח אומ' חבית קניתי ממך, מהו דתימא זיל בתר רובא ורובא לא קרו לכדה חביתא.

בבש ע"יו בו'. צאלו הן הנשרפין (סנהדרין דף עו: ושם) מפרש
דרישא נקט כשז לרבותא וסיפא נקט דחפו לרבותא:
קרע בסותי חייב. תימה היכי מייתי ראייה דלמא שאני הכא
שהיה לו להסיר הגחלת מעל צגדו דמעט מדנקט רבה על
צגדו חייב מכלל דעל צגדו פטור
והתם לקמן (דף צג.) תנן סמא את
עיני אפי' על צגדו פטור משום שהיה לו
ע"כ על צגדו פטור משום שהיה לו
להסיר כמו זעל לכו ומת וי"ל דהא
פשיטא ליה דמעל צגדו יסיר הגחלת
ומעל צגדו לא חייש ולא אינטריך
לאתויי ראייה אלא שלא תאמר כיון
שמניח על צגדו והוא שומק א"כ
דעתו הוי שיפטור דהא אשכחן אפי'
צמתא לקרוע דחייב:

הנייה גחלתא ע"ז צב ועבדו בו'.
כשעצד כפות ועבדו עומד
אללו איירי כדפרישית לעיל (דף כז:
ד"ה והיה) ומיירי שלא מת העצד
אלא הווק ולהכי מספקא ליה שמא
לא ימוש הרז לסקלו מפני שישלם
לו דמי מוקו:

הדרן עלך ביצד הרגל

הבנייה. ואיכא נמי דקרו לחביתא
כדא ולכדא חביתא.

תרוייהו לריכי שאם התנה לתת לו
כד והקנה לו כסודר ונתחייב הלוקח
לתת דמים יכול הלוקח לומר לא אמן
לך דמים אם לא תתן לי חזית דקרי
ליה לחזיתא כדא לפי שהוא מוחזק
ולא אזלינן בתר רובא ואם התנה לתת
לו חזית ונתן הלוקח דמים יכול לומר
לו המוכר לא אמן לך אלא כד דקרי
לכדא חזיתא ולא אזלינן בתר רובא
ואומר ר"ת דאפי' רז דלמך צפוק
המוכר פירות (צ"צ דף צג. ושם ד"ה

הדרן עלך ביצד הרגל

הבנייה יאת הכד ברה"ר ובא אחר ונתקל
בה ושברה פטור ואם הווק בה
בעל החבית חייב בנוקו: **גמ' פתח בכד**
וסיים בחבית ונתן נמי זה בא בחביתו וזה
בא בקורתו נשברה כדו של זה בקורתו
של זה פטור פתח בחבית וסיים בכד ונתן
נמי יזה בא בחביתו של יין וזה בא בכדו
של דבש נסקקה חבית של דבש ושפך זה
יינו והציל את הדבש לתוכו אין לו אלא
כדו פתח בכד רב פפא היינו כד היינו חבית למאי נפקא
מינה למקח וממכר היכי דמי אילימא בארתא דכדא לא קרו חבית וחבית לא
קרו כדא הא לא קרו לה לא צריכא דרובא קרו לה לכדא כדא ולחביתא חביתא
ואיכא נמי דקרו לחביתא כדא ולכדא חביתא מהו דתימא זיל בתר רובא

מודיעים פריך וי"ל ללא שייכא הכא הודעת דמים דקרוצים דמי הכד לדמי הצניס א"ג שמכר
ולא שייך לומר צוה הודעת דמים כלל ומיירי דאית ליה זוזי ללא שייך לומר שקול י כדך צווחן ולספרים דגרסי בהפרה ובהמוכר
פירות אי דליתנהו להנך זוזי כריך לאוקומי שיש ללוקח מעות המכר והקנה לו אגב קרקע או אחר כך הולכו הכדים והצניות אי
נמי הכי פירושן מהו דתימא זיל בתר רובא אע"פ שהדמים מסייעים למוזק קמ"ל וה"ה דהוי מני למימר איפכא מהו דתימא זיל
בתר חזקה קמ"ל דאין הולכין בתר חזקה אלא אחר הרוז אם הדמים מסייעין לרוז אלא משום דמתניתין מוכחא דצב להשמיענו
ללא אזלינן בתר רובא דכד וחזית מדא נינהו ולפי זה אחי שפיר טפי אליצא דרז מאליצא דשמואל מדשמעינן ללא אזלינן בתר
רובא אלא היכא שהדמים מסייעים למוזק ולא שמעינן זה במקום דאין הדמים מסייעים:

הכד המניח את הכד ברשו' הרבי' ובא אחר ונתקל בה ושברה, פטור. ואם הווק בה בעל החבית חייב. פתח בכד וסיים בחבית.
אמ' רב פפא כד וחבית אחד הוא. למאי נפקא מינה, כלומי' מה צורך לדקדק בזה, ואמ' למקח וממכר. קיימ' לן כי הכד הוא
פחות מן החבית שהכד שואבין בו מים א' מן המעין דכתי' וכדה על שכמה, והחבית גדולה (לחביתו) [ממנה]. ואם אמ' אדם
לחבירו חבית אני מוכר לך רוב אותו המקום קורין לגדולה חבית ולפחותה ממנה כד, ומיעוטא קרו נמי לחביתא כדה ולכדה
חביתא. והמוכר אומ' כדה מכרתי לך והלוקח אומ' חבית קניתי ממך, מהו דתימא זיל בתר רובא ורובא לא קרו לכדה חביתא.

קה א מיי פ"ה מהל'
מוק ממון הלכה א'
סמג ע"ין פו:
ק ב מיי פ"ז מהלכות
יבום הלכה ד סמג
ע"ין סמג טו"ע א"ה:
סמג קטו ספ"ח ח"מ:
ק ג מיי פ"א מהלכות
חובל ומוזק הלכה י'
סמג ע"ין ע טו"ע ח"מ
סימן מאל ספ"ח א':
קה ד ה ו ז מיי שם
הלכה י' טו"ע שם
ספ"ח א':
קט ח טו"ע ח"מ סי'
שפג ספ"ח א' וסימן
מ"ח ספ"ח י':
ק י מיי פ"ד מהלכות
חובל ומוזק הלכה כ'
סמג ע"ין ע טו"ע שם:
קיא י ב מיי פ"ג מהל'
רוחל הלכה ט':
ק"ב ל מיי פ"ה מהל'
חובל ומוזק הלכה א'
סמג ע"ין ע טו"ע ח"מ
סימן שפ ספ"ח א':
ק"ג מ מיי שם פ"ד
הלכה כ' ועיין
בהשגות וצמ"מ וצ"ח
שהאר"ך סמג טו"ע
ח"מ סימן שפג ספ"ח א'
וסמ"מ מ"ח ספ"ח י':
ג מיי פ"ג מהלכות
מוק ממון הלכה ה'
סמג ע"ין ס טו"ע ח"מ
סימן מ"ב ספ"ח א':
ב מיי פ"ז מהלכות
גזילה וצניעה הלכה
ה סמג ע"ין ע טו"ע
ח"מ סימן רכד ספ"ח ה':

רבינו הגאון

רבינו הגאון (המשך)
ומת פטור, מאי טעמ'
היה לו להשליכה מעל
לבו. הנייה גחלת על בגד
לחבירו ונשרף חייב. אמ'
רבא תרוייהו תניניהו, דתימא
דחפו לתוך האור או לתוך
המים ויכול לעלות משם
ומת פטור. בגדו דתנן
קרע את כסותו ושיבר
את כדו חייב. ש"מ דאפי'
אם אמ' לו קרע וקרע
חייב, וכל שכן הרואה
אחרו שורף את בגדו
ולא הציל שחייב השורף
בנויקן, לא אמרי' היה לו
להציל ממנו אלא למזיק
אמרי' ליה לא היה לך
להזיק ממנו חבירך וכיון
שחייקתה נתיחייבת. בעי
רבא עבדו כגופו דמי,
והנתון גחלת לרבו נשרף
העבד כנתון גחלת לרב
אדונו עצמו דמי (דמי'),
מה בלב אדונו עצמו
פטור דאמרי' כיון שכול
ההסירה מעל לבו היה
לו להסירה, לא הסירה
הוא הרג עצמו, כן דין
העבד ופטור. או כממונו
דמי, כמו הנתון גחלת
בכליו או בפירותיו או
על גדי ונשרף שחייב,
כך דין העבד והיחיב בתר
דבעיא הדר פשטא, עבדו
כי גופו והנתון גחלת
בלב העבד, בדלא כפית
ויכול להסירה ולא הסירה
ונשרף ומת, פטור. שורו
כממונו וחייב. הדרן עלך
הרגל מועדא

פרק שלישי: המניח את

הכד המניח את הכד ברשו' הרבי' ובא אחר ונתקל בה ושברה, פטור. ואם הווק בה בעל החבית חייב. פתח בכד וסיים בחבית.
אמ' רב פפא כד וחבית אחד הוא. למאי נפקא מינה, כלומי' מה צורך לדקדק בזה, ואמ' למקח וממכר. קיימ' לן כי הכד הוא
פחות מן החבית שהכד שואבין בו מים א' מן המעין דכתי' וכדה על שכמה, והחבית גדולה (לחביתו) [ממנה]. ואם אמ' אדם
לחבירו חבית אני מוכר לך רוב אותו המקום קורין לגדולה חבית ולפחותה ממנה כד, ומיעוטא קרו נמי לחביתא כדה ולכדה
חביתא. והמוכר אומ' כדה מכרתי לך והלוקח אומ' חבית קניתי ממך, מהו דתימא זיל בתר רובא ורובא לא קרו לכדה חביתא.

(6) ע"י בערך ערך כד א'.

קמ"ל דאין הולכין בממון אחר הרוב. מימה מה טעם אין הולכין לימי צדק מדיני נפשות כדאמרין בפ"ק דסנהדרין (דף ג:) ור' יאשיה מיימי ליה צדק מדיני נפשות ומה דיני נפשות דחמיירי אמר רחמנא זיל צטר רובא דיני ממונות לא כ"ש ואפי' רובא דלימיה קמן אולנין דיני נפשות צטר רובא כדאמר גריש צן סורר ומורה (סנהדרין דף טז.) וי"ל דהתם גזי דיינים שאני דחשיב מיעוט דידהו כמי שאינו וליכא למימר התם אוקי ממונה צחוקת מריה דהא צ"ד מפקי מיניה אצל גזי שאר ממון דליכא מיעוט וחוקה לא אולנין צטר רובא: ה"ג **אמאי פטור איבעי** ליה לעיוני. אצל הך לא פריך אמאי חייב צנוקו כשהוק איבעי ליה לעיוני כפירשתי לעיל (דף כג.) ד"ה ולחייב דיומר יש לו לשמור שלא יזיק משלא יזוק * ולא שייך כאן כל המשנה וצא אחר ושינה צו פטור (לעיל כ. כד:) דגזי אדם לא אמר הכי והא דלמחר (לעיל דף כג.) הניח חנוני נרו מצחוק צעל הגמל פטור ולא אמר איבעי ליה לעיוני וי"ל דדוקא צנוקו הליכמו אמרינן איבעי ליה לעיוני וקמ"ל קשה הא דלמחר רצא לעיל כי אית לך רשות לטרוי עילאי ואמאי אית ליה רשות לטרוי הא צהמה נמי איבעי לה לעיוני כדמוכח בהפריה (לקמן דף כג.) דשור פסק ציוס פטור וליכא למימר כדמלא רה"ר שאינה יכולה לעבור אלא דרך עליה דא"כ לצעוטי נמי אית לה רשות: **וְשִׁמוּאֵל אָמַר באפ"ה** שנו. והא דפליגי לקמן (דף טז.) אי נתקל פושע הוא או לא כגון שנתקל מעצמו ולא נתקל בשום דבר אצל הכא שנתקל ממחמת מכשול ולא איבעי ליה לעיוני אנוס הוא ואע"ג דלעיל (דף טו.) מרבינן אנוס כרלוון צלם המזיק מפלע תחת פלע אנוס גמור לא רצי רחמנא דהא צירושלמי פוטור אותו שיטן ראשון אם הזיק לפני הצא אצלו לישן וכן צהגול צתרא (לקמן דף קיב.) גזי הניח להם לעולם ואפי' אנוס חייב בנזק. ושמואל רב דחייבו בכי האי גוונא במתקן. כל שכן מחייב בה ר' יוחנן. ואסיק דכי היה עובדא בקונא דבי עזריה היה דכיון דברשות קא עבי מחייבין לעוברין ושבין לעיוני ומיזיל. אבל וזלתי באפילה או בקרן זית לא, דאמרי אין דרך בני אדם להתבונן בדרכים. שלא ליה רב חסדא לרב נחמן הרי אמרו לרכובה ג', פי' המכה את חבריו ברכובו חייב לתת לו ג' סלעים. לטוקרת פי' הכאה באגרוף תחת לחיו, י"ג סלעים. המכה את חבריו כדאמר דמרי, פי' שופינא שהוא עין המרה שחופר בו, או בקופינא דמרא, כמה סליעין מחייבין ליה. שלא ליה רב נחמן חסדא חסדא קנס אתה רוצה לגבות בבבל. הא קיימי לן אין גובין קנס בבבל. הגד לי המעשה שבא לידך. והגיד לו דגרוגא היה לתור דכל יומי דלי חד מחייבין, אתא חד דלי בימא דלאו דיליה וקס איך למנעיה. לא אשנח אירך פדא דמרא ומחייב. אמ' ליה רב נחמן כל כי האי גוונא אפי' רב יהודה דפליג עלי בהא

לעיו רש"י

פושטיין ופושטיין.
פטור.

מוסף רש"י

דאין הולכים בממון אחר הרוב. אלא אחר התמונה. אם יש לו שטענה (רשב"ם ב"ב עבא.)

רבינו הנגאל

קמ"ל כד היינו חבתי ולא אולנין בממון אחר הרוב והרין עם הנחב ועל החובע להביא ראיה. וכן הדין. וברא ונתקל בה ושברה פטור. ואקשי' אמאי משום דנתקל בה אמ שברה פטור, הוה לעיוני ומיזיל. ואוקמי רב למתני' במתלא רש"י הרבי' חביתו אשר לו מאין לעבור. אבל אם אינה מליאה אמרי איבעי ליה לעיוני ומיזיל. ואם שיבר חייב. וכן הדין. ושמואל אמר באפילה פטור. אבל בארוה אם שיבר חייב. ר' יוחנן אמ' בקרן זית פטור. וטובין דשמעתין במתלא רש"י הרבי' כולה אפי' אם שיבר פטור. ובאפילה או קרן זית, נתקל פטור שיבר חייב. וקיימי לן כד יוחנן דהא אמ' רב פפא מתני' דיקא כוחתיה. ותוב הא תנן סתמא אדם מועד לעולם ואפי' אנוס חייב בנזק. ושמואל רב דחייבו בכי האי גוונא במתקן. כל שכן מחייב בה ר' יוחנן. ואסיק דכי היה עובדא בקונא דבי עזריה היה דכיון דברשות קא עבי מחייבין לעוברין ושבין לעיוני ומיזיל. אבל וזלתי באפילה או בקרן זית לא, דאמרי אין דרך בני אדם להתבונן בדרכים. שלא ליה רב חסדא לרב נחמן הרי אמרו לרכובה ג', פי' המכה את חבריו ברכובו חייב לתת לו ג' סלעים. לטוקרת פי' הכאה באגרוף תחת לחיו, י"ג סלעים. המכה את חבריו כדאמר דמרי, פי' שופינא שהוא עין המרה שחופר בו, או בקופינא דמרא, כמה סליעין מחייבין ליה. שלא ליה רב נחמן חסדא חסדא קנס אתה רוצה לגבות בבבל. הא קיימי לן אין גובין קנס בבבל. הגד לי המעשה שבא לידך. והגיד לו דגרוגא היה לתור דכל יומי דלי חד מחייבין, אתא חד דלי בימא דלאו דיליה וקס איך למנעיה. לא אשנח אירך פדא דמרא ומחייב. אמ' ליה רב נחמן כל כי האי גוונא אפי' רב יהודה דפליג עלי בהא

אין הולכין בממון אחר הרוב. היכא דמסתפקא לן מילתא כגון הכא וכגון (לקמן דף מו.) המוכר שור לחצירו ונמלא נחמן לא אמרינן צטר רובא זיל ולחרישה קנאו והוי טעות אלא אמרינן המוציא מחצירו עליו הרהיב ויכול לומר לו לשחיתה מכרתיו לך: צקן זויט. כשנכנסין ממצוי למצוי מן הצד הימנה צלד המצוי אצל הקרן וכשהחזיר זה פניו לא ראה אותה: אלא אי כשמואל אי כר' יוחנן. שהמניח לא פשע הלך דוקא נתקל אצל שצר צרלוון חייב: דוקא נפקל אצל שצר. צרלוון ואח"כ הוה צמקו פטור צעל הצנית דליהו הוא דאזיק אנפשיה: פנא רישא. נמי נתקל: לפי שאין דרך בני אדם נו'. אמתני' מהדר ללא תימא צאפילה אוי' צקן זויט אלא אפי' צאורה פטור הנתקל ודקשיא לך איבעי ליה עיוני ומיזיל אין דרך בני אדם להתבונן בדרכים: וחייב שמואל. את הנתקל לשלם: צשלמא שמואל כשעמסי. דמוקי למתנימין צאפילה הא צאורה חייב: קרנא דעצרי. קרן זויט הסמוכה לצית הצד: דהואיל וברשות קעצדי. שמנהגם היה כן כשהיתה צית הצד מליאה צני אדם היו הצאים מושיצין כליהם צרשות הרצים וממתנין עד שילאו אלו: הרי אמרו לרכובה שלש. מנהג הדיינין לגבות מן הצועט את חצירו צארכובו של צועט ג' סלעים לצשת לפי שגדולה צשת ממת הארכובה מדחיפת היל: **לצעט.** צרגל: **לסוקרס.** אוסף של חמור שהכה צו את חצירו: **שלש עשרה.** סלעים לצשתו לצד חיוצ שאר הצצרים: **לפנדא דמרא.** צית יד של פושטיין: **קופינא.** הצרול עצמו אצל הנקצ: צשת קנס הוא: **גופא דעובדא.** דפנדא וקופינא: **גרוגא.** צור מים מצוסיין להשקות שדות: **מאה פגרי.** ק' הכאות היה לו להכותו שהרי גזלו מימיו: **צפנדא.** היינו צית יד: **לא עזיד איניש דינא לנפשיה.** ואפי' דין אמת לא יעשה הוא לעצמו אלא ילך אצל הדיין: **צמוקס דאיכא פסידא.** אי אציל לצי דינא דאדאזיל לצי דינא ואחי קא דלי האי ולא ידע מאי דלי או שמה יכלו המים מן הצור ואין לו פרוען לזה דקא מפסיד כי האי גוונא עזיד איניש דינא לנפשיה: **אל סיניס נחצר חצירך.** צגניצה וצקטר שלא מראה עליו כגנב: **אלא שצור אם שיניו.** כלומר קח צמוקה וקשיא לרבי יהודה: עמך

קמ"ל דאין הולכין בממון אחר הרוב. מימה מה טעם אין הולכין לימי צדק מדיני נפשות כדאמרין בפ"ק דסנהדרין (דף ג:) ור' יאשיה מיימי ליה צדק מדיני נפשות ומה דיני נפשות דחמיירי אמר רחמנא זיל צטר רובא דיני ממונות לא כ"ש ואפי' רובא דלימיה קמן אולנין דיני נפשות צטר רובא כדאמר גריש צן סורר ומורה (סנהדרין דף טז.) וי"ל דהתם גזי דיינים שאני דחשיב מיעוט דידהו כמי שאינו וליכא למימר התם אוקי ממונה צחוקת מריה דהא צ"ד מפקי מיניה אצל גזי שאר ממון דליכא מיעוט וחוקה לא אולנין צטר רובא: ה"ג **אמאי פטור איבעי** ליה לעיוני. אצל הך לא פריך אמאי חייב צנוקו כשהוק איבעי ליה לעיוני כפירשתי לעיל (דף כג.) ד"ה ולחייב דיומר יש לו לשמור שלא יזיק משלא יזוק * ולא שייך כאן כל המשנה וצא אחר ושינה צו פטור (לעיל כ. כד:) דגזי אדם לא אמר הכי והא דלמחר (לעיל דף כג.) הניח חנוני נרו מצחוק צעל הגמל פטור ולא אמר איבעי ליה לעיוני וי"ל דדוקא צנוקו הליכמו אמרינן איבעי ליה לעיוני וקמ"ל קשה הא דלמחר רצא לעיל כי אית לך רשות לטרוי עילאי ואמאי אית ליה רשות לטרוי הא צהמה נמי איבעי לה לעיוני כדמוכח בהפריה (לקמן דף כג.) דשור פסק ציוס פטור וליכא למימר כדמלא רה"ר שאינה יכולה לעבור אלא דרך עליה דא"כ לצעוטי נמי אית לה רשות: **וְשִׁמוּאֵל אָמַר באפ"ה** שנו. והא דפליגי לקמן (דף טז.) אי נתקל פושע הוא או לא כגון שנתקל מעצמו ולא נתקל בשום דבר אצל הכא שנתקל ממחמת מכשול ולא איבעי ליה לעיוני אנוס הוא ואע"ג דלעיל (דף טו.) מרבינן אנוס כרלוון צלם המזיק מפלע תחת פלע אנוס גמור לא רצי רחמנא דהא צירושלמי פוטור אותו שיטן ראשון אם הזיק לפני הצא אצלו לישן וכן צהגול צתרא (לקמן דף קיב.) גזי הניח להם לעולם ואפי' אנוס חייב בנזק. ושמואל רב דחייבו בכי האי גוונא במתקן. כל שכן מחייב בה ר' יוחנן. ואסיק דכי היה עובדא בקונא דבי עזריה היה דכיון דברשות קא עבי מחייבין לעוברין ושבין לעיוני ומיזיל. אבל וזלתי באפילה או בקרן זית לא, דאמרי אין דרך בני אדם להתבונן בדרכים. שלא ליה רב חסדא לרב נחמן הרי אמרו לרכובה ג', פי' המכה את חבריו ברכובו חייב לתת לו ג' סלעים. לטוקרת פי' הכאה באגרוף תחת לחיו, י"ג סלעים. המכה את חבריו כדאמר דמרי, פי' שופינא שהוא עין המרה שחופר בו, או בקופינא דמרא, כמה סליעין מחייבין ליה. שלא ליה רב נחמן חסדא חסדא קנס אתה רוצה לגבות בבבל. הא קיימי לן אין גובין קנס בבבל. הגד לי המעשה שבא לידך. והגיד לו דגרוגא היה לתור דכל יומי דלי חד מחייבין, אתא חד דלי בימא דלאו דיליה וקס איך למנעיה. לא אשנח אירך פדא דמרא ומחייב. אמ' ליה רב נחמן כל כי האי גוונא אפי' רב יהודה דפליג עלי בהא

אין הולכין בממון אחר הרוב. היכא דמסתפקא לן מילתא כגון הכא וכגון (לקמן דף מו.) המוכר שור לחצירו ונמלא נחמן לא אמרינן צטר רובא זיל ולחרישה קנאו והוי טעות אלא אמרינן המוציא מחצירו עליו הרהיב ויכול לומר לו לשחיתה מכרתיו לך: צקן זויט. כשנכנסין ממצוי למצוי מן הצד הימנה צלד המצוי אצל הקרן וכשהחזיר זה פניו לא ראה אותה: אלא אי כשמואל אי כר' יוחנן. שהמניח לא פשע הלך דוקא נתקל אצל שצר צרלוון חייב: דוקא נפקל אצל שצר. צרלוון ואח"כ הוה צמקו פטור צעל הצנית דליהו הוא דאזיק אנפשיה: פנא רישא. נמי נתקל: לפי שאין דרך בני אדם נו'. אמתני' מהדר ללא תימא צאפילה אוי' צקן זויט אלא אפי' צאורה פטור הנתקל ודקשיא לך איבעי ליה עיוני ומיזיל אין דרך בני אדם להתבונן בדרכים: וחייב שמואל. את הנתקל לשלם: צשלמא שמואל כשעמסי. דמוקי למתנימין צאפילה הא צאורה חייב: קרנא דעצרי. קרן זויט הסמוכה לצית הצד: דהואיל וברשות קעצדי. שמנהגם היה כן כשהיתה צית הצד מליאה צני אדם היו הצאים מושיצין כליהם צרשות הרצים וממתנין עד שילאו אלו: הרי אמרו לרכובה שלש. מנהג הדיינין לגבות מן הצועט את חצירו צארכובו של צועט ג' סלעים לצשת לפי שגדולה צשת ממת הארכובה מדחיפת היל: **לצעט.** צרגל: **לסוקרס.** אוסף של חמור שהכה צו את חצירו: **שלש עשרה.** סלעים לצשתו לצד חיוצ שאר הצצרים: **לפנדא דמרא.** צית יד של פושטיין: **קופינא.** הצרול עצמו אצל הנקצ: צשת קנס הוא: **גופא דעובדא.** דפנדא וקופינא: **גרוגא.** צור מים מצוסיין להשקות שדות: **מאה פגרי.** ק' הכאות היה לו להכותו שהרי גזלו מימיו: **צפנדא.** היינו צית יד: **לא עזיד איניש דינא לנפשיה.** ואפי' דין אמת לא יעשה הוא לעצמו אלא ילך אצל הדיין: **צמוקס דאיכא פסידא.** אי אציל לצי דינא דאדאזיל לצי דינא ואחי קא דלי האי ולא ידע מאי דלי או שמה יכלו המים מן הצור ואין לו פרוען לזה דקא מפסיד כי האי גוונא עזיד איניש דינא לנפשיה: **אל סיניס נחצר חצירך.** צגניצה וצקטר שלא מראה עליו כגנב: **אלא שצור אם שיניו.** כלומר קח צמוקה וקשיא לרבי יהודה: עמך

(א) לקמן מו: צ"ב כ"ג.
(ב) לקמן כה. א ס"א
לעיל וכן הוא בר"ר.
(ג) ס"א רצה וכן לקמן.
(ד) פי' המניח' קצן אצבעותיו כמו אונג אגודה.
(ה) לקמן פד: (ו) [מוספתא פי' ע"ש]. (ז) כ"א לתא אה. (ח) ע"י מוספתא וימא פה. ד"ה להחזיר וצ"ב כ: ד"ה אסוקרל ובכמות טו: ד"ה להחזיר ובמהדרין ג: ד"ה דיני'. (י) י"ל הנוט, (יא) ר"מ מ"ו, (יב) ע"י ר"מ מ"ש צ"ש מוס' פקק האומנין.

גלוין הש"ס

תוס' ד"ה אמאי בו ולא שייך באן כל הפסטה. ועי' לקמן לב ע"ה מוספתא ד"ה והא הכא:

רבינו הנגאל

מודה לי. דכיון דאיכא פסידא עביד איניש דינא לנפשיה ומחי ליה לכתחילה. וכל שכן דאי כבר מחייה דפטור דינא קא עביד, אמ' לא מיצינא דאזיטור לבי דינא. במקום דאיכא פסידא דברי הכל עביד איניש דינא לנפשיה. וכן נחמן אמ' עביד איניש דינא לנפשיה. והביאו ח' הלכות לברר הלכ' כמן מהוריהו ושנייהו לכוהנו. וקיימי לן כרב נחמן. והני כולהו בשנייהו דרב נחמן דהילכת' כותיה. א' הא דבן בג בג אומי' שבור את שיניו ואמור לו את שלי אני נוטל, כרב נחמן,

ממקום לתקום וצברה רבי יהודה אומר חסם יצבע נושא שטר ישלם והשתא מדמחייב נושא שטר ופוטור שומר חסם ולא מחייב מטעם אדם המזיק ש"מ דצאונס דכעין גניצה אדם המזיק פטור ומדמה ר' יהודה נתקל לגניצה אצל צאונס שהוא כעין אצידה שהיא קרוצה לפשיעה יותר כדאמרין צהשואל (צ"מ דף טז:) דגניצה קרוצה לאונס ואצידה קרוצה לפשיעה נראה דאדם המזיק חייב דא"א לומר שלא יתחייב אלא צפשיעה וכן משמע לעיל דמחייב צנפל מן הגג צרוח שאינו מצויה ואע"ג דצרוח שאינו מצויה מפטר זה שומר חסם כדאמרין צנוק ארצעה ותמשה (לקמן דף מה.) גזי ארצעה נכנסו תחת הצעלים כו' וחייצין לשלם דמי שור לצעלים חוץ משומר חסם ומוקי לה כגון דנטריה שמירה פחותה דשומר חסם כלתה לו שמירתו והנך לא כלתה שמירתן ומיימי מדר' יהודה דמועד קגי ליה צשמירה פחותה דהיינו דלת שיכולה לעמוד צרוח מצויה ואין יכולה לעמוד צשאין מצויה אלמא אע"ג דמפטר שומר חסם מחייב זה אדם המזיק והיינו טעמא משום דהוי כעין אצידה ונתקל הוי כעין גניצה ופטור ציה אדם המזיק וכן מוכח צפרק הגחול עלים (לקמן דף טז:) וסס) גזי טבח אונס שקלקל דפריך למאן דפטור (צשומר) חסם מצרייתא דקתני תנן צהמה לעטב וצבלה חייב מפני שהוא כנושא שטר * אלמא ס"ד דמקשה אפי' צנחס חייב כמו שומר שטר שחייב על האצידה ומשני אימא מפני שהוא נושא שטר ולפיכך צשטר חייב צנחס פטור דהוי כעין גניצה [ע"י תוס' צ"מ פס: ד"ה וסבר וצ"ב כג: ד"ה חייב]:

לפי שאין דרכן של בני אדם להתבונן בדרכים.

והא דמתי (לקמן דף כג:) שור פסק ציוס פטור דשור ענינו למטה ומיעדי ליה לעיוני טפי מאדם: **הרי אמרו** הרבובה שלשה. י"מ דלעני צשישראל קאמר אצל אחרים הכל לפי המצינש והמצינש ולר"י נראה דהיינו לגדול צשישראל דומיא דהיא דתנן צהחובל (לקמן דף טז.) סטור ונתן לו מאתים זוז ומוקי לה (לקמן ד' פס.) לגדול צשישראל: **קנסא קמנביה בבבל.** לאו קנסא אלא דין קנסא הוא כדאמרין צהחובל (לקמן ד' פס:) דמילתא דלית צה חסרון כיס לא עזדינן שליחותיהו: **אלא** שבור את שיניו. דליכא פסידא איירי מדאסר ליכנס שלא צרשות: